

Gezinsgeweld stopt door integrale aanpak Switch: 'We laten ook na recidive niet los'

De integrale aanpak Switch versterkt de veiligheid en draagt bij aan het verminderen van structureel en intergenerationeel geweld in gezinnen, blijkt uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut. 'Als je een medicijn in druppels toedient, dan werkt het soms onvoldoende. Samen zorgen wij voor een hoge concentratie van het medicijn.'

'Switch zorgt ervoor dat het beeld van wat er in het gezin speelt steeds scherper wordt.' Foto: AdobeStock

Sinds 2018 werken Altra (specialistische jeugdhulp – onderdeel van iHUB), Blijf Groep (hulp en opvang bij huiselijk geweld), BRight GGZ (geestelijke gezondheidszorg) en De Waag (forensische zorg) in Amsterdam samen onder de noemer Switch. Dit integraal team biedt hulp aan gezinnen waarin sprake is van structurele onveiligheid. De vier organisaties bieden integrale behandeling en begeleiding aan gezinnen waarin geweld al jaren of zelfs generaties lang speelt. Met een structureel hulpverleningsprogramma is het mogelijk de spiraal van intergenerationele geweldspatronen te doorbreken, concludeert het **Verwey-Jonker Instituut**.

Trauma en hechting

De hulpverleners werken bij Switch samen in één behandelteam en bieden gezamenlijk hulp aan het héle gezin: ouders én kinderen, aan zowel slachtoffers

als plegers van huiselijk geweld. Trauma en hechting zijn daarbij belangrijke thema's. Van beiden is bekend dat zij een grote rol spelen bij de intergenerationele overdracht.

Kritiek

Hester Mobach, mede-oprichter van Switch en werkzaam bij De Waag, weet nog goed wat de aanleiding was voor de start van Switch. Zij zat bij Blijf Groep in een expertteam. 'We zaten dan steeds in een casuïstiekoverleg, waarbij één van de hulpverleners wat inbrengt en de expert vanuit zijn of haar expertise probeert mee te denken. Dat kán helpen, maar tegelijkertijd merkten wij dat het ook een beste-stuurlui-staan-aan-wal-effect had. De hulpverlener die geanonimiseerd een casus in het expertteam inbracht, moest na zo'n meeting weer in zijn eentje met de pittige zaak aan de slag. Dat kwam steeds vaker over als kritiek, dat voelde op een gegeven moment niet fijn meer. We besloten toen: we gaan er meer over praten, maar het samen doen.'

Eigen eilandje

Heidi Offerman, medeoprichter en lid van de stuurgroep van Switch, werkzaam bij iHUB-tak Altra, vult aan dat de betrokken hulpverleningsorganisaties allemaal al in de gezinnen werken. 'Wij zien de kinderen, Blijf Groep de vrouw van het gezin en ga zo maar door. Heel complexe gezinnen met zware problematiek, maar in feite werkten we allemaal vanaf ons eigen eilandje. Toen hebben we gezegd: waarom verbinden we dat niet en kijken we wat er gebeurt als we dat in één integraal team doen?'

Visie als fundament

Binnen Switch is die samenwerking, met één behandelplan voor het hele gezin, daadwerkelijk vormgegeven. Mobach legt uit dat visievorming het fundament is geweest. 'We hebben daar ook subsidie voor gekregen vanuit de gemeente Amsterdam. We zijn een hechtingsgerichte gezinstraining gaan volgen, zodat we dezelfde taal gingen spreken. Dat zijn dingen die helpen om de visie hetzelfde te krijgen. Want dat is wat Switch is: 1 gezin, 1 team, 1 plan. Als je een medicijn in druppels toedient, dan werkt het soms onvoldoende. Samen zorgen wij voor een hoge concentratie van dat medicijn.'

Spannend

Tegelijkertijd waren die stappen óók spannend, erkent Offerman. 'Je zit met vier partijen om tafel en eerst denk je: jeugdhulp en ggz zijn werelden van verschil. Bij Altra hadden we het vooroordeel dat in de ggz veel diagnostiek wordt gedaan, wat in onze ogen lang duurt. Bij jeugdhulp zijn we juist gewend wat sneller die hulpverlening op te starten. Dus je moet je naar elkaar gaan voegen en elkaar begrijpen.' Daar was de visievorming belangrijk en verhelderend in, legt zij uit: 'Dat was zo inspirerend. Collega-hulpverleners kunnen doen wat wij niet kunnen en andersom.'

Verschil

Wat is het verschil tussen de integrale aanpak Switch en een multidisciplinaire samenwerking? Mobach legt uit dat in de complexe gezinnen waar Switch werkt bijvoorbeeld de relatiedynamiek tussen vader en moeder een grote rol kan hebben op hoe geweld in het gezin ontstaat. 'Stel dat sprake is van huiselijk geweld, of van een vermoeden. Dan gaat de behandelaar van De Waag samen met de behandelaar bij BRight GGZ in gesprek met dat stel, terwijl Altra de kinderen behandelt. Dat delen we en daarna maken we samen een plan van aanpak.'

Dat is wezenlijk anders dan wanneer er sprake is van een samenwerking. Die is meer gebaseerd op uitwisseling. Mobach: 'Zo van: 'Ik zie zus en zet in mijn behandeling in op zo'. Bij De Waag heb ik ook te maken met gezinnen waar ik niet volgens de Switch-methode werk. Daar spelen niet per se andere problemen, maar dan mis ik het echt. Dat is ook heel praktisch: zijn wij een eind op weg in een plegerbehandeling, dan willen we bijvoorbeeld ook traumatherapie voor de kinderen inzetten. Maar daar zit soms zelfs een wachttijd van zes maanden op. Andersom komt natuurlijk ook voor: je kunt wel traumatherapie doen, maar als er niet gewerkt wordt aan een plegeraanpak, dan is dat ook niet effectief. Binnen Switch hanteren we geen wachtlijsten en zetten we in wat op dat moment nodig is. Daar helpt die gezamenlijke visie op de behandeling van het gezin natuurlijk ook bij.'

Jeugdbeschermer

In de complexe gezinnen waar Switch werkt, is de veiligheid een rode draad. Altijd wordt ook samengewerkt met de jeugdbeschermer. Offerman: 'Vanuit de jeugdhulp kun je de problematiek bij ouders vaak niet zelf oplossen. Wat er bij hen speelt – daar kunnen bijvoorbeeld armoede, intergenerationele problematiek, verslaving aan ten grondslag liggen. Daar heb je normaal gesproken relatief weinig informatie over. Binnen Switch hebben we dat juist wel.'

Met die informatiepositie kan de behandeling ook veel gericht ingezet worden, vult Mobach aan. 'Het kan voorkomen dat papa en mama in een gesprek goede sier maken en zeggen dat het steeds beter gaat, terwijl het kind aangeeft dat papa nare dingen met mama doet. Switch zorgt ervoor dat het beeld van wat er in het gezin speelt steeds scherper wordt.'

Fricties

In sommige gevallen kan dat ook leiden tot discussies en fricties. Want wat doe je als iemand in het gezin een terugval heeft? 'Een plegerbehandeling is niet van de ene op de andere dag zo succesvol dat kinderen meteen geholpen zijn. Terwijl wij er natuurlijk wel zijn voor de kinderen', zegt Offerman. 'Dan gaan we met elkaar het gesprek aan: hoe lang gaan we wachten voor we de kinderen veilig moeten

laten stellen? Komt het nog wel goed? Ook wij hebben met ups en downs te maken in deze integrale aanpak.'

Maar volgens Mobach zit daar ook weer een belangrijk voordeel. 'Werkt ieder apart, dan haak je als individuele hulpverlener waarschijnlijk sneller af. Dat de veiligheid in een gezin fluctueert, dat brengen we elke keer in en daar bevragen we elkaar vervolgens over. Maar ondertussen werken we wel stug door aan de oorzaken van het geweld. Wij laten niet los, ook niet bij recidive. Ik denk dat dat ook een kracht is van Switch.'

Het **onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut** naar de integrale aanpak van Switch richtte zich op zes gezinnen met complexe problematiek en ernstig structureel geweld. Vaak was een Tijdelijk Huisverbod (THV) of straatverbod opgelegd, en/of is de vrouw met kinderen naar de vrouwenopvang gegaan. Switch is effectief, juist omdat de hulpverlening zich richtte op alle gezinsleden. Het geweld is in alle gevallen gestopt. Wel zijn er verschillende aanbevelingen voor doorontwikkeling van de methodiek geformuleerd. Zo wordt geadviseerd om de plegeraanpak door te ontwikkelen en is het wenselijk dat er een nog gevarieerder hulpaanbod voor kinderen wordt aangeboden.

Speltherapeut

Mobach en Offerman onderschrijven dat en wijzen erop dat sinds kort ook een speltherapeut is toegevoegd aan het team van Switch. 'De achterliggende gedachte is dat kinderen met trauma's zullen rondlopen, dat ze geleden hebben vanwege de problematiek die in het gezin speelt of speelde. Maar soms laat een kind die trauma's nog niet zien. De speltherapeut is in feite degene die naast dat kind gaat staan. Het kind vindt daarmee iemand naast zich, aan hem of haar is dan zelf het moment om die trauma's te delen. Daarmee proberen we te voorkomen dat het kind die nare situaties niet gaat internaliseren.'

Beiden zijn content met de toevoeging van de speltherapeut aan het integrale team, want het is een volgende stap om het beeld van het gezin nóg scherper te stellen. De speltherapeut vervult namelijk ook een brugfunctie: 'Die kan de stem van het kind nog beter inbrengen in de overleggen over onze aanpak.'

 [Reageer op dit artikel](#) [Deel dit artikel](#)

Edward Doelman